

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

IIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

Fideles autem & pij viri deposuerunt eum in ipso loco; vbi etiam vsque in hodiernum diem multæ curationes peraguntur ad Dei gloriam.

Cùm verò accepisset veneranda & pia anus consummationem beati martyris Blasij, celebravit eius memoriam eo ritu, quo celebravit in custodia? & non solum cognatis misit ex feminibus terræ benedictiones & ex reliquis, sed etiã omnibus amicis. Qui vicissim imitantes; rursus in eodem tempore remiserunt non solum fideli viduæ; sed etiam omnibus suis amicis & cognatis. Vndè etiam traditum est hoc pulchrum & bonum exemplum vsque in hodiernum diem omnibus, qui fideliter peragunt venerandam memoriam sancti martyris Blasij, cum lampadibus & hymnis & magno epulo? Ad gloriam omnipotentis Dei & Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia simul cum sancto & viuifico spiritu; nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

SANCTORVM PHILOROMI ET PHILEAE
MARTYRIVM, EX LIB. 8. CAP. 10. ECCLES. HIST.

Eusebij Casarensis interprete Iohanne Christophorsono Anglo.

Atque isti martyres admiratione digni quidem fuerunt: sed illi præ ceteris videbantur egregiè admirabiles, qui quavis diuitijs, nobilitate, gloria, eloquentia & philosophiæ cognitione illustres essent, hæc omnia tamè pro vera pietate & fide in Seruatorem & Dominum nostrum Iesum Christum, pro nihilo ducerent. Talis erat Philoromus, vir magistratum, non illum quidem vulgarem adeptus, sed ad Imperatoris negocia Alexãdriæ procuranda delectus: qui non sine magna gloria & honore, vt Romanorum mos fert, à satellitibus stipatus, in dies singulos de controuersijs ad se relatis iudicium tulit. Talis Phileas etiam, Thmuiten-

4. FEBRUAR.

Philorom.

Phileas Epi-
scopus.

sis ecclesiæ episcopus, vir planè cùm in ciuilibus patriæ institutis & Ecclesiæ ministerijs valdè præstabilis, tum philosophiæ disciplinis eximius. Isti duo, cùm permulti & cognati & alij amici eos obsecrassent, cùm præterea viri primarij, qui cum imperio erant, orassent, cùm ipse iudex deniquè hortatus esset, vt suis ipsorum caperent misericordiam, liberorumque & vxorum curam ducerent, nequaquam eiusmodi virorum precibus aduci poterunt, vt vitæ cupiditate aliqua ex parte delectarentur, & diuinas leges de confessione & negatione Seruatoris nostri penitus contemnerent: sed virili animo & mentis digna philosophis, immò verò pia & digna Deo, contra omnes iudicis minas, contra contumelias fortiter se opposcentes, ambo capitibus abscissis abirent è vita.

Abiit è
vita.
Cap. 11.

Sed quoniam Phileam, propter humanioris literaturæ notitiam, crebro hominũ sermone prædicatum diximus, ipse suis ipsius in ea re locuples testis accedat, & partim seipsum, quãnam tandem fuerit, ante oculos cuiusque proponat: partim martyria, quæ eius ætate Alexãdriæ contigerint, accuratiùs multo, quàm in nostra situm est potestate, narret his verbis, quæ quidem ab ipsius literis, ad Thmuitas perscriptis, petita sunt: Beati martyres, qui apud nos occubuèrunt, præclara illa exempla, monita salutaria & insignes præceptiones, in diuinis & sacris literis nobis ad imitandum propositas, nulla ex parte contemnescentes, oculos animi in Deum omnium effectorem exquisitè intendebant, & mortem pro pietate oppetere secum statuentes, mordicis suæ vocationi adherescabant. Ac quoniam isti sancti martyres, Christi insignibus decorati, Dominum nostrum Iesum pro nobis hominis naturam induisse pro certo cognouerant, vt omne peccatum radicitiùs extirparet, & viatica nostri itineris, ad vitam æternam suscepti, nobis suppedicaret: (Non enim rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo: sed seipsum exinanivit, formam serui accipiens, & habitu inuentus est vt homo: humiliavit seipsum vsque ad mortem, mortem autè crucis) isti, inquam, idcirco meliora dona æmulantes, omnem cruciatum, omnia suppliciorum genera, quæ poterant excogitari, non semel, sed iterum atque iterum sustinuerunt. Atque præ omnibus satellitum terroribus, quos laborabant non verbis solum, sed rebus ipsis obnixè eis iniicere, non demiserunt animos,

Ex Epistola
Phileæ,
scripta ex
carcere, de
martyribus
Alexãdriæ.

Phil. 2.

Bbbb 3 neque

1. Iohan. 4.

Martyrum
multiplices
cruciatibus
iniuriarum.

neque succubuerunt, propterea quod perfecta in illis charitas timorem foras miserat. Quorum eximiam fortitudinem, & excellam in singulis tormentis animi magnitudinem, quæ tandem oratio poterit explanare? Et cum libera potestas omnibus permiffa esset, contumelias & pœnas illis pro arbitrato inferendi, hi fustibus, illi virgis, alij flagellis, nonnulli loris, multi funibus eos perculerunt: atque spectaculum nouissimis plagarum & supplicij generibus erat variatum, & multum probri habuit & ignominia.

Nouum sup
plicij genusExod. 22.
Exod. 20.
Pfal. 80.

Quidam enim, primùm manibus à tergo colligatis, ligno appensi, & machinis quibusdam membra eorum vniuersa distenta distraetaque: deinde à tormentibus ex mandato magistratum per totum corpus grauitè diuexati, & non quemadmodum cum homicidis agi solet, latera solum, sed venter, tibiæ & genæ flagris ferreis cœsæ. Alij penderunt, ad porticum distensionem, quæ omnem doloris superabat acerbiter, pertulerunt. Alij vultu alterius in alterum obuerso ligati, & columnis, pedibus non ad terram demissis, appensi, sic vt cum funes acrius retraherentur & contentius, corporis grauitate ac pondere acerbius premerentur. Neque tantisper solum, dum præses cum illis quaestione disceptabat, illisque examinandis vacabat, sed per totum ferè diem istud supplicij genus sustinuerunt. Quando enim ab illis ad alios profectus est, ministros ipsius authoritati obsequentes reliquit, qui priores accuratè obseruarent, si fortè quisquam tormentis euctus, cedere videretur: mandauitque, vt acerbè & sine remissione vlla funibus distorquerentur: & deinceps, cum iam iam essent animam acturi, rursùm in terram demissi, passim miserè raperentur. Neque enim de nobis vel minima cura in eorum animis resedit, sed omnia in nos perindè tum excogitare, tum re præstare videbantur, ac si homines non fuissetis. Præter alia tormentorum genera, istud nouum præterea, quod sequitur, aduersarij nostri inuenerunt: Nonnulli enim post verbera in compedibus ligneis positi erant, & pedes, alter ab altero, ad quartum foramen distenti distraetique, adeo vt necessariò supini iacerent, nec possent propter plagarum vulnera, recens toti corpori inflicta, se villo modo commouere. Alij in solum proiecti, præ crebris tormentorum ictibus, quos pertulerant, semineces iacuerunt, & propter varia ac diuersa cruciamentorum stigmata, quæ in corporibus habebant, miserabilis spectaculum, quàm cum torquebantur, oculis contemplantium subiecerunt. Ex his autem, qui ita se habebant, nonnulli in cruciatu mortui sunt, & singulari animi tolerantia aduersarium prorsus confuderunt. Alij semineces in carcerem conclusi, non multis diebus post, dolorum grauitate oppressi, excedunt è vita. Reliqui valitudine & viribus curatione recuperatis, temporis longinquitate carcerisque vsu & velut contriti, multo euadunt fidentiores. Sic igitur cum esset singulis eorum præceptum, libera data optione, vel victimas execrabiles contrectandi, quod liberarentur molestijs, & prophana atque execrabili ab illis libertate potirentur: vel non sacrificandi, sententiam mortis exciperent: illi absque mora ad mortem libentibus animis gradiuntur. Nōrunt enim pro certo ea, quæ à sacris literis nobis præscripta sunt: Qui dijs alienis, inquit scriptura, immolat, delebitur. & quod Non erunt tibi dii alieni, præter me. Eiusmodi sunt voces Phileæ martyris, cum sapientia, tum Dei ipsius amore inflammati maximè, quas ante extremam de eo in iudicio latam sententiam, cum adhuc esset in carceris custodia, ad fratres ecclesiæ, cui ipse præerat, per literas misit: partim, vt quo loco res illius erant, illis exponeret: partim, vt eos hortaretur, vt pietati in Christo post mortem suam, quæ breui ipsum esset occupatura, mordicè adhererent.

POENI

POENITENTIA ET REVOCATIO AD DOMI-

NVM NOSTRVM IESVM CHRISTVM, QVAE FACTA
 est à quodam œconomo nomine Theophilo, Ecclesie Orientalis regionis, nomine Adana,
 per intercessionem sanctissimæ & gloriosissimæ Dei parentis, semper virginis Ma-
 ria: ex Simeone Metaphraсте, sed authore Eutychno, huius
 Theophili ministro.

ACCIDIT illo tempore, priusquam fieret incurſio im-
 priorum & ſcelerorum Perſarum in rempublicam Ro-
 manorum, vt in vna ciuitate, nomine Adana, ſecundæ Ci-
 licum prouinciæ, eſſet œconomus in ſanctiſſima Dei ca-
 tholica eccleſia, nomine Theophilus. Qui œconomus
 pulchrè admodum & diuinè diſpenſans res omnes & lo-
 ca, quæ pertinebant ad hanc ſanctiſſimam eccleſiam, gre-
 gem quoquè Chriſti paſcebat in magna quiete, moderati-
 one & ſanctitate, vt decaterò ſanctiſſimus quoq; Epiſco-
 pus huius eccleſiæ in ipſo valdè requieſceret, ad omnem
 eius adminiſtrationem & actionem & vniuerſæ eius Chri-
 ſti amantiſ civitatis. Et vt ſemel dicam, non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam omnes reliqui,
 à magno eorum uſque ad paruum, ei agebant gratias. Orphanis enim & viduis & pau-
 peribus abundè & copioſè ſuppeditabat, quæ erant neceſſaria, & maximè quos ſciebat
 à ſuis bonis excidiſſe. Cùm hæc ergò ità ſe haberent, viſum eſt Dei voluntati, vt ſan-
 ctiſſimus illius civitatis epiſcopus ſine vitæ potiretur. Qua de cauſa Chriſti amantes
 clerici ſimul cum ciuibus totius civitatis acerrimo incitati deſiderio ad germanã eius
 in Chriſto charitatem, quinetiam intuentes ad viri ſufficientiam, omnes cõmuni con-
 ſilio eligunt ipſum valdè pium Oeconomum in Epiſcopum, mittentes ſtatim in ſuam
 Metropolim electionem, quæ ab ipſis facta fuerat. Quam cùm accepſſet Metropli-
 tanus, vt qui res eius iam præſciret, ceſſit eorum petitioni: & mittens adduxit prædi-
 ctum Oeconomum, vt eum ordinaret Epiſcopum in prædicta ſancta Eccleſia. Et pri-
 mum quidem acceptis literis, quæ ad ipſum miſſæ fuerant à ſanctiſſimo Metropli-
 tano, & iubebant eum venire in metropolim, nolebat venire, omnes rogãs & ſupplicans,
 nè ipſe fieret Epiſcopus, ſufficere ſibi dicens, quòd eſſet Oeconomus: huic turbæ re-
 ſpondens, ſe non eſſe ſede dignum. Turba autem inſtante & rogante, & ijs qui propter
 ipſum miſſi fuerant, eis non parentem, vi & manu abduxerunt ad dictam Metropolim.
 Quæ cùm beatiffimus accepſſet Metroplitanus, & valdè fuiſſet lætatus, voluit ipſum
 ordinare Epiſcopum. Prædictus verò Oeconomus ſe humili abijciens, rogabat Metro-
 politanum, nè quid tale in eum procederet, clamans & dicens: Sum indignus epiſcopa-
 tu, & ſcio mea peccata. Et cùm aliquot horas iacuiſſet ad pedes Metroplitani, tres di-
 es ei dedit ad deliberandum, vt perſuaderetur ordinari Epiſcopus. Poſt tres autem dies,
 rursus eum accerſit, & coepit eum adhortari & rogare, vt ſuſciperet dignitatem Epi-
 ſcopatus: Laudans etiam eius ſufficientiam & caſtitatem, exiſtimabatur enim eſſe ho-
 mo valdè continens. Sed nihil proficiebat. Perſiſtebat enim dictus Oeconomus cla-
 mans & dicens, ſe non eſſe ſede dignum.

Cùm ergò vidiffet ſanctiſſimus Metroplitanus tantam eius conſtantiam & perfe-
 uerantiam, nè perſuaderetur fieri Epiſcopus, illum quidem fuit: alium autem præfi-
 cit, quem ſede ſciebat eſſe dignum: & cùm eum ordinãſſet, dat Epiſcopum in dicta ci-
 uitate, ei quoquè tradito beatiſſimo Oeconomo Theophilo ad ſuum munus Oeconomi-
 cæ. Et cùm ipſi veniſſent in prædictam ciuitatem cum Epiſcopo, qui fuerat ordina-
 tus, quidam inimicè & maleuolè zelo moti ſatanico aduerſus ſæpè nominatum Oeco-
 nomum, inutilia quædam maledicta coeperunt deferre ad aures Epiſcopi. Qui quidem
 hoc diu faciendes, perſuadent Epiſcopo, vt eum deponat ab adminiſtratione: adeò vt
 ipſe decaterò nihil faceret in Epiſcopatu, aut alicui imperaret, ſed quietè degeret do-
 mi ſuæ. Alium autem eius loco præficiat rebus adminiſtrandis. Cùm itaque fraudulen-
 tus, & qui aliquas ſemper ſtruit machinationes, & humani generis eſt ſemper æmulus
 & aduerſarius, diabolus vidiffet virum moderatè & quietè degentem, & ei valdè inui-
 diſſet,

4. FEBRUAR.

Theophili
præclara
laus.Eligitur in
episcopum.Multæ tantæ
viri humili-
tatis.Deponitur
ab œcono-
mi officio.

diffet, eius cor subit, & ei suggerit cogitationes, & amulationem ob id ministerium administrationis, aded vt ipse deceret accederet & versaretur cum veneficis.

Erat autem quidam homo in illa ciuitate magus Hebraus, valde sermone celebratus, qui erat diaboli administer, & multos perdidit. Noctū ergo vadit ad hunc veneficum is, qui motus fuerat ab officio Oeconomus, & pulsat eius ostium. Ille autem cum audisset, egreditur volens videre quis pulsasset: & cum virum vidisset, timore affectus fuit & obstupescit: & admirans (eum enim prius cognoscebat) accersit in aedes suas, & dicit ei: Quanam est causa domine mi, propter quam accessisti ad me, qui sum vilis & indignus? Qui verò fuerat Oeconomus Theophilus, statim & protinus se abiecit ad pedes magi, eum rogans & singulatim exponens ea, quæ sibi acciderant, & dicens: Si quid potes, me adiuua, & nē me despicias, qui sum in multa afflictione. Episcopus meus me probro affectit in ciuitate, & hæc mihi fecit: & pollicitus est se ei daturum mercedem, quæ sufficeret. Solum, inquit, fer mihi opem, & nē me despexeris. Dixit verò ei ille apostata & magus Hebraus: Domine mi, de hac re omnem curam deponē, sed abi latus in domum tuam, & nocte sequenti hac hora veni ad me, & abducam te ad patrum meum, qui tibi omninō opem feret.

Petit opem
à mago.

Nota quid
dicat de si
gno crucis,
satanæ mā
cipium.

O miserum,
pedes dia
boli oscu
lantem.

Negat Chri
stum & ma
trem eius.

Restituitur
pristinæ ad
ministrati
oni.

Miser autem & abiectus Theophilus, qui fuerat Oeconomus, cum audiisset verba magi, & valde esset lætatus, ita fecit. Et cum sequenti nocte venisset, vt conuenerat, ad Iudæum circa mediam noctem, accepit eum magus in hippodromum ciuitatis, & dicit ei: Si quod videris prodigium, aut sonum audieris, nihil timeas: neque facias signum crucis. Crux enim nihil opis affert hominibus, sed est potius ludibrium & fraus Christianorum. Cumq; miser ille assensus esset, se hæc esse facturum, repente ei ostendit quasdam visiones, nempe viros plurimos lanis indutos, cum multitudine lampadum & satellitum, voces emittentes & laudibus prosequentes, & in medio corū sedentem principem tenebrarum. Dico autem diabolum & suos. Tunc miserrimus Iudæus manu tenens Theophilum, ducit eum ad perniciosissimum illum cœtum, & ad eum qui in ipso præsidebat, & dicit diabolus ad Iudæum: Hunc hominem cur huc ad nos deduxisti? Respondit Deo inuisus Iudæus, & dicit: Duxi ipsum domine mi ad te, vt qui iniuria afficiatur ab Episcopo, & petit à te auxilium. Dicit ei ille princeps: Quodnam possum ei dare auxilium, qui seruiat Deo suo? Sin autem vult re vera meus esse seruus, & in meorum referri numerum, ego ei opem feram, vt plus quàm antè possit facere, & omnibus imperare: quin etiam plus, quàm ipse Episcopus. His sic dictis, dicit Iudæus Theophilo, prius Oeconomus: Audiisti quid dixit princeps? Dicit ei Theophilus: Audiui, & faciam, si quid me iubet. Statimq; cepit procidere & deosculari pedes illius principis. Tunc dicit diabolus proditori: Neget Theophilus quondam Oeconomus, filium qui dicitur Mariæ, & illam ipsam, (eos enim valde abominor) & ipsorum negationem & renunciationem mihi scriptis mander: & quæcunq; vult, à me impetrabit: solummodo eos neget. Theophilus autem cum hæc audiisset, dixit ei: Faciam omnia, quæ mihi iubes: dummodo consequar quod desidero.

Simulatq; hoc audiisset dolosus hostis humani generis diabolus, Theophili quondam Oeconomus barbam iucundè demulcet, & cepit eum os ori admouens deosculari, & dicit ei: Salue deceretò germane mi amice & fidelissime. Tunc protinus eum ingressus est satanas, & pactus cum diabolo, negauit Christum & sanctissimam Deiparentem: & cum scriptis in charta mandasset suam negationem, cera obsignauit, & tradidit principi. & cum se inuicem essent amplexi, ambo recesserunt à principe, Theophilus quondam Oeconomus, & proditor ex hippodromo, magna affecti læticia propter suum interitum. Sequenti autem diē, à diuina, vt arbitror, providentia motus Episcopus, ductus fuit pœnitentia: & cum id significasset Theophilo quondam Oeconomus, duxit eum ad Episcopatum cum omni honore & studio: & eo deposito, quem ipse fecerat Oeconomum, in præsentia cleri & omnium ciuium, dat ei omnem authoritatem & administrationem sanctissimæ ecclesiæ, & earum, quæ sunt sub ea, possessionum: quin etiam ciuitatis tam in forenses quàm in possessores, duplicato ei honore, coram omnibus se excusante sanctissimo Episcopo, & dicente Theophilo: Ignosce mihi frater, quoniam peccaui tibi, vt qui tuam deposuerim sanctitatem & sufficientiam: præfecerim verò hunc ineptum & inidoneum.

Cum primum autem hoc dixisset, & ostendisset se esse motum pœnitentia, dicens: Ignosce

Ignosce mihi propter Dominum, si quid in te feci, & omnia sic processissent, cœpit ipse Oeconomus administrare, sicut prius, & supra omnes extolli. Quamobrē omnes ei obediebant cum timore & tremore, & ei ministrabant. Quinetiam ipse Episcopus eum aliquandū suspiciebat atque reuerebatur. Inutilis autem & miser iudæus & magus, assiduē occultē veniens ad Oeconomum Theophilum, dicebat ei: Vidisti domine mi, quemadmodū inuenisti beneficium maximum ex nobis & patrono nostro, & celerrimum auxilium in ijs, quæ ab eo petiui? Oeconomus verò Theophilus dicebat ei: Certè inueni, & quod mihi succurreritis, magnas ago gratias. Omnium autem formator & creator noster Deus, qui non vult mortem nostram peccatorum: sed conuersionem & poenitentiam nostram quærit semper, honestæ & diuinæ eius vitæ prioris recordatus, quando ministravit sanctissimæ suæ ecclesiæ, quo tempore viduis & orphanis & pauperibus abundè & benignè subministrauit, non eum despexit, sed ei dedit poenitentiam, diuinam conuersionem: & cū ad se redijisset ex tanta elatione & negatione, & respuisset, cœpit suam demittere cogitationem, affligiq; & cruciari ob ea, quæ malè fecerat: & deceterò vacabat ieiunijs, precibus & lachrymis: & assiduē benignum & clementem Deum rogabat, vt ei condonaretur iniquitas & peccatum propter ea, quæ malè fecerat.

Hæc autem apud se dicebat quotidie: Hei mihi misero, hei mihi infelici. Quod ibo ego afflictus, vt salutem consequar? Quod ibo infelix, vt mihi detur misericordia? Quod ibo miser ego & peccator, qui negaui Christum meum & laudatissimam eius matrem in scriptis, & me feci fatanæ seruum per literis mandatarum confessionem? Quis homo poterit eam auellere à manibus pestiferi illius hostis, & mihi opem ferre? Quid mihi fuit necesse cognoscere scelestum illum & execrandum Hebraum, & tradi igni æterno? fuerat enim ille quoquē Hebraus paulò antè punitus à principe & lege propter magica. Sic enim honorantur, qui Deum relinquunt, & accurrunt ad diabolum. Quenam est autem ea, quæ mihi fuit ad tempus, vtilitas? Quanam verò superbia & tumor huius vani mundi? Hei mihi, miser perij. Hei mihi, erraui. Hei mihi, peridi lucem æternam, & dego in tenebris. Pulchrè degebam, postquam depositus fui ab Oeconomia. Cur volui propter temporalem & vanam existimationem & inanem hominum gloriam, humilem meam animam perdere in gehenna? Nam & si homines mente mea latui, Deum latere non potui. Ego sum mali author: ego sum cadis meæ dominus: ego sum insidiator miseræ meæ animæ. Hei mihi, quid passus sum? Hei mihi, nescio quomodo indutus sum. Hei mihi, quid faciam? Hei mihi, ad quos ibo? Hei mihi, quid respondebo Deo in die iudicij, quando erunt omnia nuda & aperta, quando iusti coronabuntur, ego autem miser condemnabor? Quomodo tunc sistar ante tribunal regium? Quem rogabo? Quem aduocabo in illa afflictione? aut quos implorabo in illa necessitate, quando sunt omnes de suis solliciti, & non de alienis? Quis tunc me miserabitur? Re vera nullus. Hei mihi miseræ & abiectæ animæ. Quomodo abducta fuisti in captiuitatem? Quomodo fuisti fauciata? Quomodo lapsa es? Quo casu concidisti? Quo nam fuisti obruta naufragio? Ad quem portum deceterò confugies, aut ad quodnam te cõferes refugium? Hei mihi, anima: hei mihi, quid tibi accidit?

Cum his & adhuc pluribus apud se cum sua depugnaret anima, rursus qui solus est misericors, qui solus benignus, qui solus clemens pater, qui nunquam vult suum perire figmentum, dat ei bonam cogitationem & bonam mentem, & dixit apud se: Noui omninò, me Dei filium, qui natus est ex sancta Dei parente & semper virgine Maria, Dominum nostrum Iesum Christum negasse & ipsam, per malè perdendum proditorum. Nunc autem vado ad eius matrem sanctissimam Dei parentem, & ad eam accedo ex tota anima mea, & ex toto corde meo, & assiduē fundam preces, & ieiunabo in venerando eius templo, donec per eam inuenero misericordiam in futuro eius iudicio. Rursus verò dicebat: Quibusnam labris bonitatem eius placabo, nescio. Scio enim me transgressum esse, & eos negasse. Quodnam autem principium inueniam confessionis? Quonam verò corde, aut qua consuetudine fretus, impiam conabor mouere linguam & labra plena sordibus? Primum etenim, de quibusnam peccatis audebo petere remissionem? Hoc non poterò facere. Ignis enim de celo statim ad me descendet, & comburet me miserum. Attamen anima mea respice ab ea, quæ te tenet, vertigine, & accede ad matrem Christi, & pudore non afficeris.

Cumq;

Vides, quomodo vera agitur poenitentia? Vacabat, inquit, ieiunijs, precibus & lachrymis.

Confert se ad beatissimam Dei matrem.

Eccè preces
ieiunia &
vigilias.

Nora quæ
hic dicuntur
verissimè
de matre
Dei.

Ion. 2.
Ios. 6.

1. Reg. 11.

Matt. 16.
Matt. 26.

Iohan. 21.
Matth. 9.

Actor. 9.
Luc. 19.

2. Cor. 2.

Matris Dei
eximia pro
conia.

Cumq; hæc apud se considerasset, & hæc omnia in corde suo ardentè tenuisset, & protinùs deleuisset omnes laboriosas huius vitæ tentationes, cum feruenti corde & magna animi alacritate, accessit ad venerandum & celebrandum templum sanctæ Dei parentis & semper virginis Mariæ, ei offerens preces & supplicationes, ieiunans noctes & dies, & sine intermissione vigilans & orans, vt ipse exciperetur, reuertens à decepti-
one sceleratissimi draconis, & à tentatione illa & nefaria, quam fecit, eorum negatione. Quod cum fecisset dictus Oeconomus, quadraginta dies & quadraginta noctes orans & supplicans, vt eius protectionem susciperet & defensionem, post completos quadraginta dies, in medio noctis, ita vt oculis videretur, ei tanquam in visione apparet totius mundi salus & refugium generis hominum, quæ est verè & propriè mater Seruatoris nostri Iesu Christi, dicens ei: O homo, cur tam impudenter temereque & præfractè pergis mihi molestiam exhibere, & rogare vt tibi opem feram, homini, qui negasti filium meum & me? Quomodo autem potero rogare, vt ipse tibi condonet ea, quæ malè fecisti? Quibusnam oculis adspiciam ad figuram filij mei, quem tu negasti, & audebo eum pro te rogare? Sed nec ego sustinere possum videre filium meum & Deum ignominia affici. Pone ergò, ô homo, me vestris in me peccatis & delictis facilè ignoscere, propterea quòd ego, quæ eum peperit, ita diligam genus Christianorum, & maximè eos, qui recta mente & fide ad me accedunt, & manè vigilant in meo templo: eis enim pateo, & eis occurro, & eos meis vlnis amplector, & preces eorum exaudio. Quæ autem filium meum ad iram prouocant, & quæ in eum geruntur impiè, de ijs vos exaudire, est magnorum certaminum & laborum ad eius placandum bonitatem, etiam si sit valdè clemens & benignus.

Oeconomus verò Theophilus respondens, dixit ei: Certè Domina mea benedicta & defensio generis humani: Certè portus & protectio eorum, qui ad te confugiunt: scio, ô Domina mea Deiparens, quòd te valdè offenderim, & ex te natum Deum nostrum: nec sum dignus consequi misericordiam. Sed habeo multa exempla eorum, qui ante me offenderunt filium tuum & Deum nostrum, quibus data est venia suorum in eum peccatorum, propter pœnitentiam & confessionem. Si enim non esset pœnitentia, Domina mea Deiparens, quomodo Niniuitas seruasset filius tuus? Si non esset pœnitentia, quomodo Raab seruasset meretricem? Si non esset pœnitentia, quomodo Dauid filius Iesse, post donum prophetiæ, post regnum, post Domini testimonium, in adulterij & cædis lapsus barathrum, non solum est affectus remissionem tantorum peccatorum, sed etiam rursus prophetauit? Si non esset pœnitentia, quomodo beatus Petrus princeps Apostolorum, primus discipulus, columna Ecclesiæ, qui à Deo accepit clauis regni cælorum, cum Dominum non semel nec bis, sed ter negasset, post hæc autem acerbè flêisset, non solum est affectus tanti lapsus remissionem, sed etiam maiori honore est dignatus, vt qui factus sit pastor Domini Christi ouium ratione participum? Si non esset pœnitentia, quomodo publicanum, qui omnia rapuerat, fecisset Euangelistam? Si non esset pœnitentia, quomodo beatus Paulus ex persecutore factus esset vas electionis? Si non esset pœnitentia, quomodo excepisset Zachæum, qui ipse quoque erat publicanorum princeps & sycophanta? Si non esset pœnitentia, quomodo eum, qui se iniquè gesserat apud Corinthios, permisit Apostolus vt assumeretur, dicens: Assumite eum, nè nos circunueniat satanas? Si non esset pœnitentia, quomodo qui tot & tanta mala fecit in hac vita Cyprianus, qui etiam prægnantes secabat mulieres, & diabolum totum erat indutus, à veneranda & honesta Iustina confirmatus, & mirandum in modum accedens ad pœnitentiam, non solum accepit remissionem tam multorum & tantorum malorum: sed etiam dignatus fuit sorte martyrum, & à Christo redimitus corona incorruptionis? Quamobrem ego quoque miser & peccator, fretus tot & talibus exemplis, accedo rogans tuâ ditissimam defensionem, & omni ex parte bonam misericordiam, vt manum mihi porrigat, & detur mihi venia à filio tuo & Deo nostro malorum, quæ admisi.

Hæc cum ipse respondisset, dicit ei sancta venerandaque & omnibus laudibus celebranda Dei parens, quæ est sola casta & pura, quæ est sola sancta anima & corpore, quæ sola habet fiduciam ad eum, qui est natus ex ipsa: quæ est solatiu eorum, qui affliguntur: quæ est vltio eorum, qui vexantur: quæ est amicus eorum, qui sunt nudi: quæ est baculus senectutis, quæ est firma defensio eorum, qui manè ad eam vigilant: quæ semper suis

DE S. THEOPHILI POENITENTIA.

Suis vlnis fouet Christianos. Confitere, o homo, me genuisse filium, quem tu negasti: eum esse Christum filium Dei viui, qui venit iudicatum viuos & mortuos. Ego autem rogabo eum, & is te suscipiet poenitentem. Dicit ei Oeconomus Theophilus: Et quomodo audebo, Domina mea benedicta, ego qui sum indignus & miser, aperire labra, cum os habeam sordidum & luto inquinatum, quod negauit filium tuum & Deum nostrum, & vana huius vitæ spe sum deceptus? Non hoc verò solùm, sed id etiam, quod habui animæ propugnaculum, venerandam, inquam, crucem & diuinum baptisma, quod accepi, pollui per scriptis mandatam & acerbam negationem. Dicit ei intemera- ta & sancta Dei parens: Tu solùm accede, & eum confitere: & nè sit id tibi cura: est enim benignus & clemens, & accipit lachrymas poenitentia eorum, qui sincère & pu- rē ad eum accedunt.

Crux venēs- rāda animę propugna- culum.

Tunc ille verē beatus & diuinus vir Theophilus, cum pudore & quę ei conueniebat humilitate, tristitiaq; & eiulatu, confessus est & dixit: Credo & adoro & glorifico vnum sanctę Trinitatis, Dominum nostrum Iesum Christum, filium Dei viui, qui ante secula ex patre genitus fuit ineffabiliter: in vltimis autem diebus descendit Deus verbum ē cęlis, & incarnatus est ē spiritu sancto, & ex sancta virgine Maria, & processit ad salu- tem humani generis: eum esse perfectum Deum & perfectum hominem, qui propter nos peccatores suscepit passionem & sputa, & in viuifico ligno crucis manus extendit: Qui est pastor bonus qui posuit animam suam pro ouibus, fuitq; sepultus & resurrexit, & ascendit in cęlos cum carne, quę ex te casta fuit assumpta: & veniet cum gloria iudicatum viuos & mortuos, redditum vniciuque secundum sua opera. Hęc confiteor corde & animo & ore: coloq; & adoro & amplector: & cum hac intensa & quę ex tota sit anima confessione, rogo sanctissima Domina, offer me Christo, qui natus est ex te sancta & mundo desiderata Dei parente: & nè abomineris me infelicem, neque despicias preces mei peccatoris, qui fuit correptus à maligno inimico: sed me libera ab iniquitatibus & afflictionibus, quę me premunt, vt cum omnibus ego quoquē emit- tam hymnos ad agendas gratias Deo nostro, qui ex te sancta & beata natus est.

Iohan. 10.

Rom. 2.

Cum autem quandam satisfactiōnem ab eo accepisset sanctissima Dei parens, quę est refugium eorum, qui affliguntur, quę est spes & defensio generis Christianorum, quę semper intercedit pro peccatoribus, dicit ei: Ecce ego propter baptisma, quod accepisti propter filium meum & Deum Iesum Christum, & propter magnam meam & ineffabilem beneuolentiam, quam habeo in vos Christianos, tibi credens, accedam & rogabo ipsum pro te, vt te suscipiat. Quę cum inter eos conuenissent, & dies esset exor- tus, quę ei apparuerat, purpuram gestans sancta, ab eo euauit. Post eum verò diem magis sincère rogans Oeconomus, & faciem suam verberans super terram, permane- bat ieiunus in maximē venerabili templo sanctę & laudibus celebrandę Dei parentis, & neque requiescens, neq; à solo surgens, sed etiam lachrymis locum rigans, non cessa- bat intueri ad venerandam & sanctam figuram gloriosissimę Dominę nostrę Dei pa- rentis & semper virginis Marię, spem expectans eius salutis. Vndē etiam rursus noctū, quę sola vera est & propriē Deiparens, defensio nostra, recreatio eorum, qui ad ipsam confugiunt: quę est sola nubes lucem ferens, quę educata fuit in sanctis sanctorum, ei appāret hilari vultu & lætis oculis, ei dicens miti voce: Homo Dei, sufficit tibi poeni- tentia, quam ostendisti apud Seruatorem omnium & opificem seculorum. Suscepit enim Dominus Deus lachrymas tuas & preces propter me, si tu conseruaueris in cor- de tuo rectam fidem in Christum filium vsque ad diem mortis tuę. Ille autem dicit ei: Certē Domina mea benedicta, conseruabo: nec faciam irrita ea, quę tu mihi dixisti. Te enim habeo post Deum protectionem & defensionem, & ad tuum intuens auxili- um & gubernationem, non faciam irrita ea, quę tibi sum pollicitus. Scio enim, scio o benedicta, non esse aliam hominum defensionem, nisi te solam o Deiparens. Quis enim, o Domina mea, sperauit in te, & pudore est affectus? Aut quis hominum fideliter omnipotentem tuam rogauit opem, & fuit vnquā derelictus? Reuerā nullus vnquā. Quamobrem ego quoquē peccator & nequam, rogo tuum perennem fontem, ex quo fluunt ad animas nostras curationes, præbe mihi viscera miserationum, qui aberrauit & cecidi in pelagus luti: & iube me solùm accipere hanc malam & perniciosam negatio- nis chartam obsignatam à diabolo, qui me sefellit: quoniam hoc est solùm, quod misc- ram meam tabefacit animam.

En quantā operis fati- factio.

En vsum imaginum.

Post Deum defensio & protectio nostra est sancta Dei genitrix.

Rursus

Charta ab-
iurationis
reddita
Theophilo.

Rursus ergo multum flens & lamentans hic vir semper memorandus, & rogans totius mundi spem & salutem animarum nostrarum de hac re statim & de charta. Ea verò, quæ est semper paratum auxilium eorum, qui affliguntur, post alios tres dies, tanquam in visione defert ei chartam, habentem etiam bullam cere, seu perniciosam defectionis confessionem. Et cum surrexisset è somno sepe memoratus Theophilus Oeconomi, inuenit chartam bullatam supra pectus. Lætitiaque affectus & timore correptus, omnino tremuit, & dissolutæ sunt compages eius membrorum. Sequenti autem die, cum esset dies Dominicus, vadens in sanctam & vniuersam ecclesiam, post lectionem sancti Evangelij, se repente proiecit ad pedes sanctissimi eius Episcopi: & cum singularitè ei narrasset omnia, quæ ab ipso facta fuerant, & ei chartam in manus tradidisset obfignatam, admirantibus omnibus clericis, laicis & pueris, petijt vt sceleratissima charta legeretur in ambone. Quod cum factum esset, cognouit vniuersus populus quæ ei acciderant, & quemadmodum prædicta charta fuisset ei allata, adeo vt sanctissimus Episcopus clamaret & diceret:

Venite omnes fideles, glorificemus benignum & verum Deum nostrum. Venite o pij & Dei amantes, videte miracula, quæ sunt contra opinionem. Venite o Christi amantes, agnoscite eum, qui non vult mortem nostrorum peccatorum, sed expectat conuersionem & æternam vitam. Venite, videte o pij & religiosi, quam multa possit gemitus animæ & cordis contritio, & lachrymarum ablutio. Quis non miretur, o fratres mei & patres, magnam & ineffabilem patientiam benigni & misericordis Dei? Quis non stupeat, o Dei & Christi amantes, magnas & immensas diuitias, Dei que indulgentiam & charitatem in nos peccatores? Pater, cum quadraginta dies ieiunasset Moses legislator, accepit à Deo impressas tabulas. Hic quoque frater noster Theophilus, cum quadraginta dies mansisset in venerando templo laudibus celebrandæ Deiparentis, chartam, quam nuper cum defecisset perdiderat, eam per ipsam recuperauit, motam ad intercedendum apud verum nostrum Deum. Canamus ergo nos quoque, o dilecti, cum ipso intensè hymnum eius, qui tam misericorditer exaudivit poenitentiam illius, qui ad ipsum accessit per intercessionem intemeratæ Dei parentis: quæ est hominibus pons ad Deum, spes eorum qui spem abiecerunt, refugium eorum qui sunt vexati: quæ humanæ naturæ sustulit maledictum: vera porta, quam peccatores pulsamus, & sæpè aperitur, & offert nostras preces Deo nostro, qui ex ipsa natus est, & accipit peccatorum nostrorum remissionem. Et quid amplius dicam, aut quid loquar, aut quem hymnum recitabo ad eam glorificandam & eum, qui ex ipsa natus est? Sunt reuera admirabilia opera tua Domine, & non sufficet lingua ad laudem tuorum admirabilium. Reuera quam magnificata sunt opera tua Domine: Omnia in intelligentia fecisti & sapientia. Reuera rationi consentaneum est dicere dictum illud Euangelicum: Afferte primam vestem, & eum induite, & date anulum in manu eius & calceos in pedibus: & adferentes vitulum saginatum, eum sacrificate: & comedentes lætemur, quod hic frater erat mortuus, & reuixit: periërat, & est inuentus.

Exod. 24. 31.

Vide sanctissimæ virginis laudes & poenitentiam.

Psal. 103.

Luc. 15.

Missa sacrificium.

Feliciter mi grat ad Dominum.

Tunc cum manum suam extendisset Episcopus, fecit è solo surgere inprimis pium virum Theophilum. Et cum ipse surrexisset, rogauit Episcopum, vt igne exureret nefariam & sceleratam chartam, quod etiam factum est Dei gratia. Cum autem vidisset populus combustam nefariam & adulterinam chartam, seu iniquam defectionis confessionem Oeconomi Theophili, coeperunt cum multis lachrymis multas horas clamare, Domine miserere, vt nos hac possimus satis laudare, & glorificare benignum Deum. Sanctissimus Episcopus cum manu populo indixisset silentium, & eis dixisset, Pax omnibus, coepit peragere consuetam eucharistiam sanctæ oblationis: & postquam perfecta fuissent dona diuina, eum impertijt intemeratis & viuificis Christi sacramentis: statimque resplenduit facies eius sicut sol: & cum vidissent omnes eius figuræ repentinam mutationem, benignum Deum magis glorificârunt, qui facit mirabilia ijs, qui ad ipsum confugiunt.

Statim ergo accurrens ad venerandum templum gloriosæ Deiparentis, cum parum in eo requiescisset, & corpore infirmus euasisset in ipso loco, in quo beatam viderat visionem, vbi etiam fuit sepultus, cum se inclinasset tanquam ei loco affixus, tribus post diebus, salutatis omnibus fratribus, qui aderant, tradidit beatam animam in manus eius, qui natus est ex semper virgine & intemerata matre Domini nostri, cum derebus omni-

DE S. REMBERTO ARCHIEPISCOPO BREMEN.

853

omnibus suis pulchrè & diuinè disposuisset: glorificans & confitens in omnibus patrem & filium & spiritum sanctum, & misericordem laudibusq; omnibus celebrandam Dei. parentem & matrem Domini nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Ego autem Eutychianus humilis & peccator, qui fui natus in ædibus huius beatissimi Theophili, & deinde Clericus huius catholicæ ecclesiæ, cum secutus meum dominum ei in seruijssem in afflictione, quæ vidi oculis meis & auribus audiui à beata eius lingua, securè & certò scripsi, quæ ei contigerant, & exposui fidelibus amicis & pijs viris: Ad gloriam Dei omnipotentis & Domini nostri Iesu Christi, qui glorificatur in sanctis suis.

VITA S. REMBERTI, SECUNDI ARCHIEPISCOPI BREMENSIS, EX MANUSCRIPTO CODICE

descripta, sed stylo mutato per F. Laurentium Surium: nec dubium, quin grauis & S. Remberto contemporaneus huius vitæ scriptor fuerit, tametsi eius nomen nescitur.

VM Ludouicus Pius Imperio potiretur, vt erga Deum, suæ sublimitatis & dignitatis authorem, se gratum declararet, in eam curam deuotus incubuit, vt ecclesiæ Dei, in ditionibus eius constitutæ, congruis incrementis proficerent, itemq; seruatorum & ancillarum Christi status sua capesseret honoris augmenta. His eius assiduis meditationibus, Deo inspirante, accessit etiam recordatio rerum, à patre eius Carolo Magno gestarum, quemadmodum ille Saxonum gentem, ad id vltq; temporis incredulam, ad fidem Christi conuertisset: constitutis etiam per illam prouinciam episcopis, qui sufficerent, eorumq; sedibus prudenter distributis, ad extremam plagam versus Aquilonem locum sibi reservasset, vbi Archiepiscopi sedes constitueretur, vnde prædicatio verbi Dei in finitimos populos propagaretur, putà Suedos, Noruegos, Sclauos, Islandos, Gronlandos, aliasque omnes ad Boream & Solis ortum sitas gentes, quæ adhuc stultissimis ethnicismi erroribus implicatæ tenebantur. Verùm in hunc finem constituta & exadificata ecclesia Hamburgensi in Sclauorum confinio, extremis videlicet Saxonum locis apud Nordalbingos, eadem ecclesia iussu Caroli Imperatoris presbyteris gubernanda est tradita, donèc opportuno tempore, attributis priùs illi loco fidelibus episcopo prouentibus, archiepiscopum illic curaret ordinari. At priùs illo ex hac luce substracto, quàm huius voti sui compos fieret, pijsimus filius eius Ludouicus cum suis hanc eius voluntatem pertractans, Anseharium summæ sanctitatis virum, vt pater Carolus decreuerat, priuilegij archiepiscopalis & ordine & nomine sublimandum, & illi nouellæ ecclesiæ, rudibusq; in fide populis redorem præficiendum, & gētibus, vt dictum est, à fide alienis verbi diuini præconem curauit ordinandum. Cuius quidem Anseharij qualis à puero in Dei timore cōuersatio, vel cum ætatis processu quæ virtutum incrementa, cuiusmodi etiam signis pontificatus & prædicatio eius præmonstrata, tum quoquè vt sedis Apostolicæ approbatione & priuilegij omne eius ministerium communitum, deniquè quo studio & profectu in lucrandis Deo animabus versatus sit, quas vel in fide confirmare, vel de gentilitate ad Christianismum quotidie traducere nitebatur: si quis exactius nôsse volet, legat libellum de vita eius, eoq; perlecto, quantæ fuerit sanctitatis, ipse secum expendat. Nos in præsens de sanctitatis eius imitatore, tum quoquè dignitatis successore Remberto scripturi, vt primum ad illius notitiam peruenerit, ac deinde ab illo adscitus sit, explicare aggredimur.

4. FEBRUAR. vel 11. Iunij.

Ludouici Pij studium erga ecclesiâs augēdas.

Ecclesia Hamburgensis.

Anseharius, i. Hamburgensis archiepiscopus.

Cccc retar-

Turholt, est
Flandriae
monasterium.

Remberti
pueri gra-
uitas.

S. Anshar-
rius cum si-
bi asciscit.

Psal. 38.

Meditatio
mortis.
Ecl. 7.

Act. 8. 10. 11.

Individuus
fit Anshar-
rius comes,

retardaretur, memoratus Imperator Ludouicus cellam quandam vel monasterium in Gallijs, nomine Turholt, eidem legationi attribuit, vt perpetuis temporibus illi in seruiret: vbi cum tempore quodam sanctus Episcopus Ansharius demoraretur, vidit pueros quosdam iocantes, inanibus cursibus ad ecclesiam festinare: at inter eos quendam, omnium ferè minimum, grauiter incedentem, pueriles leuitates sollicitè deuitantem, orationem cum timore & reuerentia peragentem, signo crucis frontem muniendam, & per omnia tanquam maturæ ætatis hominem, egregiam præ se continentiam ferentem. Animaduertens ergò vir Dei sacram religiosi pueri infantiam, diuini iam cultus & famulatus amore flagrare, accitis ad se parentibus eius, didicit Rembertum illum vocari, ijsque consentientibus, tonsuram ei & ecclesiasticum habitum contulit: paternaque solitudine eum commendans, cepit studiosè illum erudire: ac deindè post dies non multos discedens, pastorale officium suamque ad gentes legationem strenuè executus est. At puer Rembertus dilectus Deo, magis magisque in grauitate profecit, perdiscendisque liberalibus disciplinis ardentè incubuit: orationibus quoque, ceterisque bonarum rerum studijs intentus, intra paucos annos omni maturitate & scientia virtutum emicuit: atque iam tum, iuxta Psalmi vocem, concaluit cor eius in ipsum, & in meditatione eius exarsit ignis: cumque perscrutaretur, quid ipsi in hac vita degenti potissimum expediret, occurrit illi quod à quodam sapiente dictum est, primam philosophiæ definitionem, mortis esse meditationem: idque toto pectore amplectens, toto vitæ suæ spatio eò connitebatur, vt hanc sapientiæ summam apprehenderet, nè aduentante morte mœrore posset affici, si eam non esset antè præmeditatus: sed potius ex impletione scripturæ dicentis, Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis: quantum humana fert conditio, de peccatorum vel euitatione, vel remissione securus, gaudio perfundi mereretur.

Porro venerandus præsul Ansharius, qui eum diuino manciparat cultui, sicut in vitæ eius gestis habetur, quæ illi euentura, vel ab illo gerenda essent, penè omnia vel per somnium, vel per intimam in mente reuelationem prænoscere solitus erat. Eam autem intimam in mente reuelationem scriptores vitæ eius quippiam eiusmodi esse arbitrantur, quale in actibus Apostolorum crebrò habetur: Dixit autem spiritus illi vel illi discipulo. Non igitur debet incredibile videri, virum sanctum non casu aut fortuito, sed diuinæ admonitionis instinctu, quem occultiori sensu, vt potè vir spiritualis, in anima percipere solebat, felicem hunc, de quo loquimur, puerum tanto paternæ beneuolentiæ affectu diuinis adhibuisse ministerijs: immò potius si attendatur ratio conuersationis, & quo deinceps pacto semper ab illo tractatus & habitus est, verisimile apparebit, perspicuè à Deo id illi fuisse reuelatum, quod eum in episcopatu esset habiturus successorem. Nam cum primò discendis artibus & disciplinis scholasticis traditus, ac deindè à ludimagistris dimissus, atque è schola egressus esset, mox cum sanctus episcopus individuum suæ legationis comitem habere voluit: venientemque è supradicto monasterio, cui nutriendum commendauerat, cum gaudio suscepit, omniumque factorum suorum fecit conscium, quibus ille tum occultè, tum palàm cum omni pietate Deo inseruiebat.

Cumque die quodam iuxta morem simul orationi incumbere, eaque finita è templo essent exituri, quasi secretioris gratiæ munus in discipulo pontifex agnoscens, eum his compellat verbis: Oportet te, fili Remberte, semper illi gratias agere, qui de turbulentis seculi fluctibus ad portum quietis te vocauit, cui cum te citra dubium videam animum applicare, amore tuè teneri me fateor, nec dubites, quin hic amor, quod ad me attinet, ad finem vsque vitæ erga te sit perseueraturus. Cui ille respondit: Indignus sum domine tanta erga me beneuolentia tua: at tamen quia tam te mihi benignum & humanum exhibes, oro vt meritis & precibus tuis apud Dominum mihi obtineas, vt in futura vita præmiorum tuorum merear esse particeps. Tunc sanctus episcopus, cuius mentem ex diuina illustratione sæpè futura præuidisse diximus, his quidem sancti Remberti verbis nullum responsum reddidit: post triduum verò cum iam anxiam nimis eum teneret sollicitudo, quamobrem huic petitioni suæ nihil respondisset episcopus, ità eum consolatus est: Iam obtinui à Domino, vt in futuro seculo, sicut petijsti, ab inuicem non separemur: vbi ità æternæ beatitudinis erimus participes, si nostris ad eam viribus posse pertingere non præsumamus: quod est crimen superbiæ, per quam ceciderunt

derunt, qui operantur iniquitatem: nec rursùm desidia torpentes obliuiscamur illi-
us, quod in Psalmis habetur, In Deo faciemus virtutem: sed quotidie demus operam,
vt, quemadmodùm sanctus Gregorius admonet, bonum opus habeatur à nobis in vo-
luntate, & ita consequenter confidamus, quòd, vt idem sanctus pontifex ait, ex diuino
adiutorio erit etiam in perfectione. Quòd si quempiam mouet, cur triduo distulerit
sanctus episcopus huic quæstioni satisfacere, meminerit nos dixisse quidem, mentem
eius diuina gratia sæpe fuisse illuminatam ad prænoscentia futura, interim tamen hac de
re in eius vita ita scriptum haberi: Ad omnia ergò, quæ fortè præcipua definire debe-
bat, spatium cogitandi habere volebat, nec quicquam temerè disponebat, antequàm
gratia Dei illustratus in mente sua ipse sentiret, quid melius esset: sicque superna visita-
tione certificatus in mente, sine cunctatione quæ agenda erant, disponebat. Hæc ex
illius vita opportunè nos inseruisse lector intelligat, vt hoc testimonio doceremus, ni-
hil eum ad preces sanctissimi discipuli sui Remberti respondisse, nisi quod tridui spatio
menti eius spiritus sanctus infudit iuxta sententiam, quam iam antè ex Apostolorum
Actibus protulimus.

Accedit verò ad præfagium virtutum beati viri, visio quædam procuratori antifi-
tis de illo oblata ea nocte, qua primùm venit Hamburgum, cum ille primos adolescen-
tiæ annos ageret. Videbatur enim procuratori, vidisse se Rembertum sedentem in fa-
stigio oratorij, atque in um ecclesiæ signum in cælo apparuisse, ab eoq; signo ligamen-
tium, vt asolet, instar funis demissum vsque ad illum, dependisse, per quod ille signum
ipsum hilariter traxisse, eiusque sono suauiter oblectatus esse videbatur: cui nimirum
somnia congruam ex ipsis scripturis diuinis interpretationem inuenimus. Præcipi-
tur Moysi à Domino, vt inter alia sacerdotum mystica indumenta, hæc etiam fiant: Exod. 28.
Deorsum ad pedes, inquit, eiusdem tunicæ per circumitum quasi mala Punicæ facies
ex hyacintho, & purpura, & cocco bis tincto, & bysso retorta, mixtis in medio tintin-
nabulis. Cur verò hæc tintinnabula adiungi iussa sint, paulò infra subiungitur his ver-
bis: Vt audiatur sonitus, quando ingreditur & egreditur pontifex sanctuarium in con-
spectu Domini, & non moriatur. Sacerdos ingrediens vel egrediens moritur, si de eo
sonitus non audiatur: quia iram contra se occulti iudicis exigit, si sine sonitu prædi-
cationis incedit. Quia igitur futurum erat, vt summo Ecclesiæ gradu conscenso, vir
Domini spiritualibus ornamentis eniteret, vt etiam prædicationis officium insigniter
executus probaretur, rectè in fastigio templi, quod apicem pontificalem significat,
cum doctrinæ suauissimo & cælitus concitato sonitu ad conuocandam ad Dei seruiti-
um & cultum sacram Christi plebem, sedisse visus est. Hoc nanque in hac visione per-
sonans eius attractu signum cæleste significare potest, quod in pontificis veste tintin-
nabula designant. Vt verò etiam cætera, quæ de scripturis diuinis proposuimus, sacer-
dotalis habitus ornamenta spiritualiter in seipso semper exhibuerit, ad profectum & imi-
tationem eorum, qui hæc lecturi sunt vel audituri, proferemus. Malis quippe Punicis
vtebatur, in quibus multa interiùs grana vno exteriùs cortice teguntur: quia multi-
uariam virtutum operationem vno charitatis munimine vndiquè tectam habebat. Hæc
autem mala Punicæ ex purpura, & hyacintho, & cocco bis tincto, & bysso retorta facta
erant: quæ cuncta illi aptissimè conueniunt. Nam toto desiderio semper inquirebat
cælestia, quæ per hyacinthum designantur: & pro Christi nomine etiam martyrium
suscipere paratus fuit, quod nobis purpura innuit: Dei quoque & proximi flagrabat
amore, quod per coccum bis tinctum exprimitur: & sicut byssus è terra orta, longo ex-
ercitio siccandi, tundendi, purgandi, coquendi & nendi, gramineum amittit, & candi-
dum induit colorem: ita ipse cum magno continentia labore natium veluti exudans
humorem, Deo dignæ puritatis & castitatis decorem solerti & infatigabili ieiunio-
rum, vigiliarum, orationis, lectionis, patientiæ & humilitatis instantia adeptus est. Qui-
bus omnibus tintinnabula habuit permixta: quia rarò ab ore eius aliud, quàm prædicta.
rum virtutum suauissimus sonitus audiebatur: qui itidem operum eius sublimitate au-
ditorum animis commendabatur, sicut etiam sequens opusculi huius textus manifesti-
tus ostendet.

Cum adhuc esset in ministerio decessoris sui domini Ansharij, apparuit ei Arnul-
phus presbyter iam pridem defunctus, & percontanti quo in statu res eius essent in
illo seculo, dolenter respondit: Ego cum adhuc in corpore essem, salutem animæ meæ
negli-

Psalm. 35.
Psalm. 59. 107.

Visio pro-
curatoris S.
Ansharij.

Exod. 28.

Gregorius
lib. 2, Pasto-
ralis curæ,
cap. 4.

Mala Puni-
ca.

Hyacin-
thus.
Purpura.
Coccus bis
tinctus.

Titinna-
bula.

negligenter curabam, nec seruabam eam, quæ meam decuisset personam, morum grauitatem, ocio sæpè vacans, & quandoquæ etiam tempore iudicij ieiunij carnem comedens, aliaque similiter uerita in cibo & potu frequenter vsurpans: ob quas culpas hætenus indignus fui admitti ad conspectum Dei. Sed si tua fraternitas pane & sale & aqua contenta, à cæteris alimentis interim abstinens, quadraginta dierum ieiunium pro me suscipere uellet, credo per Dei misericordiam huius repulsæ, quam patior, poena me absolutum iri. Cui cum ille se ita facturum, ut ipsi uidebatur, esset pollicitus, expergefactus mox ut episcopum conueniendi copia oblata fuit, uisionem omnem illi exposuit, acceptoque ab eo consilio, per dies quadraginta non nisi pane solo & aqua usus est: quo tempore tam immani dolore dentium cruciabatur, ut panem illis manducare non posset. Itaque panem manibus contritum & comminutum aquæ immiscebat, & pro dentium leuamento instar pultis emollebat: in quo tamen ad abstinentiæ augmentum etiam ea deerant, quæ in simplici panis decoctione esse possunt, puta ius alimenti, & saporis suauitas. Expletis autem huius abstinentiæ diebus, presbyter ille, pro cuius salute hæc agebatur, per visum apparuit cuidam foemina, diuturna laboranti paralyti, cui longus quidem languor membra tenuit, sed tamen, ut de Seruulo beatus Gregorius dicit, eadem membra à bono opere non ligauit. Quotidiè enim se ad ecclesiam deportari faciens, uerbum uitæ illic delectabiliter audiebat, hymnisque & laudibus Dei diu noctuque uacabat. Huic ergò, ut diximus, in uisione appàrentiam dictus presbyter, petijt ab ea, ut gratias ageret seruo Dei Remberto pro cibi ac potus parsimonia, eius causa tolerata, quam usque adeò sibi profuisse aiebat, ut prius negatum ipsi Dei conspectum, & cælestis aulæ ingressum, propter eam iam permissum sibi gauderet. Porro Rembertus, inquit idem, inter eos adscribetur, de quibus canitur, Fulgebunt iusti, & tanquam scintillæ in arundinetis discurrent: & de quibus Psalmodographus ait: Ibunt de uirtute in uirtutem. At uerò eiusmodi uisionibus uir Dei nunquam animo efferebatur, sed humilitatis tutissimo semper incedens itinere, ita uirtutum quotidiè gradus altiores scandebat, ut illam beatissimi pontificis Gregorij sententiam semper ob oculos ferre uideretur, quæ ille dicit: Magnus unusquisque esse studeat, sed tamen aliquo modo esse se nesciat, nè, dum sibi magnitudinem arroganter tribuit, amittat.

Quandiu ergò fuit in corpore uir Domini Ansharius, seruus Christi Rembertus præ cunctis illi familiaribus adesse solebat in omnibus, quemadmodum libellus gestorum eius, cuius aliquoties mentionem fecimus, ab ipso Remberto & alio quodam eius condiscipulo editus, testatur: in quo libello ubique commemoratur quidam eius fidißimus discipulus, quod crebrò illic lector offendet, Rembertus designatur: sed quia, ut diximus, cum alio quodam illa S. Ansharij gesta ipse edidit, rei ueritatem tacito suo nomine indicare uoluit, nè de se familiaritatis illius gratiam iactanter proferre uideretur. Itaque etiam beatus euangelista Iohannes in suo facit euangelio, personam suam quadam circumlocutione potius, quam proprij nominis expressione subindicans. Quam autem in hac familiaritate apud sanctum episcopum uir Dei Rembertus ad extremum usque constanter perseuerauerit, ex uerbis iam dicti libelli satis potest intelligi, quibus obitus eiusdem episcopi ita commemoratur: Percepta Domini corporis & sanguinis communionem, sanctus Pontifex Dominum deprecabatur, ut quicumque in eum quoquo modo peccasset, diuina hoc ei pietas remitteret. Deinde uersiculos istos cepit frequentius repetere: Secundum misericordiam tuam memento me, tu propter bonitatem tuam Domine. & Deus, propitius esto mihi peccatori, & In manus tuas Domine commendo spiritum meum. Cumque hæc sæpius repeteret, & deficiente anhelitu iam ea frequentare non posset, cuidam fratri præcepit, ut hæc uice illius frequentando caneret. sicque oculis in cælum intentis, Domini gratiæ commendatum spiritum exhalauit. Hic ergò, quem suo loco uerba orationis crebrò repetere uoluit, Rembertus fuit, cui uoce deficiente sua, desiderij sui uerba commendans, per eum compensare se non dubitauit, quicquid ipse iam moribundus minus posset orando præstare. Nam & ob uitæ eius meritum, pro se illum exaudiri credidit, & quod ille fecisset, nihil ab eo discreuit, quod à seipso factum esset: quandoquidem cor unum & anima una unus spiritus & una fides erat semper in eis.

Denique cum illa ægritudine, qua confectus ex hac uita migravit beatus Ansharius,

40. dies pane & aqua uisitauit.

Homilia 15. in Euangelia.

Sap. 3. Psalm. 83.

Homil. 7. in Euangelia.

Ansharij uitam quis scripserit.

Ioh. 13. 19. 21

Psalm. 24. Luc. 18. Psalm. 30.

rius, quæretur ab illo, quid consilij daret de eligendo ipsi successore, & quidam etiam eius de Remberto sententiam nõsse cuperent, respondisse fertur, non hoc sui esse ministerij definire, cum multorum animos fortassis in episcopatu offenderit, quam offensionem amouere potius deberet, quàm eo ipso augere magis, quòd talem sibi successorem nominaret, qui sua forsitan inhabilitate grauaret subditos, & inde acerba contra ipsum querimonia nasceretur. At tamen de Remberti meritis nõsse vos velim, inquit, quia dignior ille est sede archiepiscopi, quàm ego subdiaconi functione. Hæc ille sanctus episcopus ingenti humilitatis studio de se dixit, tanquàm verus obseruator illius monasticæ regulæ, quam ipse etiam olim perfectè excoluit, quæ sic habet: Septimus humilitatis gradus est, si non solum omnibus inferiorem sua se lingua pronunciat monachus, verum etiam intimo cordis credat affectu, humilians se & dicens cum Propheta: Ego autem sum vermis & non homo. Solent enim sancti viri etiam tunc, cum fortia agunt, de se sentire viliter, sicut de seipso sanctus Dauid, coram arca Domini saltando, regni sui potentiam despiciens, dixit: Ludam, & vilior fiam plusquàm factus sum, & ero humilis in oculis meis. Quòd pertinet etiam illud Apostolicum: Implete gaudium meum, vt idem sapiatis, eandem charitatem habentes, vnanimis, id ipsum sentientes: nihil per contentionem, neque per inanem gloriam, sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitantes. Et prius quidem, hoc est, Prophetae testimonium, beatus Ansharius ita in seipso obseruare solebat, vt de se intus humilia sentiens, honorem foris non expecteret, quasi dicens: Ludam, & vilior fiam: nec rursùm per hoc, quòd vilem se extrinsecus exhibuit, intus intumesceret, impleret potius quod sequitur, Et ero humilis in oculis meis: id est: Qualem me foris despiciens exhibeo, talem me intus attendo: quo sanè contemptus sui studio etiam illud impleuit, quod ex Apostolo attulimus, vt omni contentione & vana gloria profigata, per humilitatem alios se superiores arbitraretur. Vnde etiam, vt antè iam diximus, potioris meriti Rembertum esse affirmavit, quàm esset ipse. Sed quanuis ille humilitatis causa ita de se dixerit, nostrum tamen non est, quemlibet eorum alteri antepone, sed sentire potius meritis fuisse pares, quos & vnus fidei deuotio, & eiusdem ministerij vel functionis, licet diuersis temporibus, executio commendet æquales, vel æqualiter commendet.

Testimonium S. Ansharii de Remberto,

Psal. 21.

2. Reg. 6.

Philip. 2.

Quantuàm autem, vt antè dictum est, sanctus pontifex ob vitandam aliorum offensionem, non libenter illis indicauit, quem putaret idoneum successorem: nè suum tamen Rembertum, omnium penè secretorum suorum conscium, hac gratia in extremis defraudaret, triduo ante obitum rem secretam illi exposuit, indicans illum post se ad pontificatus eius apicem promouendum. At illo renitente, & ad tantum ministerium nec viribus, nec meritis se idoneum proclamante, sanctus episcopus dixit, sic esse à Deo constitutum, vt ita fiat: adhibuit quæ congruentes adhortationes, vt suam voluntatem diuinæ ordinationi accommodaret, & cum sancto Thoma apostolo diceret: Dominus meus es tu, & ego seruus tuus: fiat voluntas tua. His auditis, beatus Rembertus destitit vltra reluctari, quòd sanctum episcopum diuinitus hæc accepisse intellexeret: neque etiam vel in clero vel in populo vlla resedit, quem è pluribus potissimum eligeret, ambiguitas, sed eodem ipso die, quo sanctus Ansharius spiritum Domino reddidit, beatum Rembertum concorditer omnes elegerunt. Porro ita electum, ad gloriosum tunc temporis regem Ludouicum adduxerunt viri venerabiles, Theodoricus Mindensis episcopus, & Adalgarius Abbas monasterij nouæ Corbeia: susceptusque honorificè à rege, cum pontificalis baculi commendatione, episcopatus est dominium adeptus. Porro in literis Romanæ sedis pontificum, à quibus Archiepiscopi priuilegium illi sedi, quam tunc Rembertus suscepit, collatum est, etiam hoc continetur: vt quia propter nouellam eiusdem sedis institutionem, & needum conuersos ad fidem populos, suffraganei non habentur episcopi, à quibus decedente vno, alter archiepiscopus consecratur: palatina interim prouidentia succedentium per tempora pontificum consecratio sit commissa, donec numerus suffraganeorum episcoporum, canonicè eum consecrare debentium, ex gentibus suppleatur. Cum huius ergò tenoris insinuatione, vt loquitur historiae huius author, ordinandum eum, nempe sanctum Rembertum, rex Ludouicus misit ad Lintbertum Archiepiscopum Moguntinum, à quo iussu eius ita est consecratus, vt non sine Dei prouidentia factum videatur, vt ad eius consecrationem non vnus, sed duarum ecclesiarum metropolitanarum conuenirent suffraganei,

Eligitur Ansharii successor.

Ita dicitur Saxonica Corbeia propter Gallicam, quæ est Saxoniæ parens.

nei, putà Lintvardus Paderburnenf. episcopus, Moguntini, & iam dictus Theodoricus Mindensis episcopus, Colonienfis Archiepiscopi suffraganeus. Quos ita permixtim adesse placuit, vt tam huius consecrationis actio, quàm etiam domini Ansharij in eadem sede non dissimili modo facta ordinatio, argumento essent, quòd huius sedis episcopi consecratio tantisper palatina esset commissà prouidentia, donèc consecrantium numerus ex gentibus suppleatur.

Fit monachus Corbeiensis.

Tenebatur autem sanctus Rembertus iam olim voto eiusmodi obstrictus, vt post S. Ansharij obitum mox & propositum & habitum monasticum amplecteretur. Quamobrem communicato cum pontificibus, qui ipsum consecrarent, consilio, statim vt ordinatus fuit, ad nouam Corbeiam monasterium properans, illius professionis habitum ex toto suscepit: conuersationis autem illius professionem ita fecit, vt obedientiam, & conuersionem morum, & stabilitatem secundum regulam sancti Benedicti exhiberet, quatenus labores & occupationes suscepti Episcopatus permitterent. Atque vt huius promissionis effectui veracius assueceret, aliquem ex fratribus monasterij sibi permitti orabat, vt quia ipsi in eo permanere non liceret, pro sui consolatione posset cum illo assidue inde meditari, & usum quendam sibi parare iuxta regulam moderamen, quam amplexus esset, se gerendi. Adiunctus autem est illi hoc petenti quidam insignis conuersationis vir, gradu diaconus, nomine Adelgarius, qui illius monasterij Abbat, cuius supra meminimus, germanus frater erat, atque eiusdem cum eo nominis. Atque

Adelgarius successor S. Remberti.

hic vir venerabilis, qui & conuersationis eius sedulus imitator, & in dignitate successor fuit, adhuc hodie superest, cum multis alijs id affirmans, quòd sanctus Episcopus, cuius vitam scribimus, ex occasione curæ pastoralis nullam monasticam perfectionis iacturam fecerit: immò verò ex illis ipsis, qui in monasterijs degunt, nullus bonorum operum instrumenta, quæ illorum regula commemoratur, æquè ac ipse excoluerit: cuius sanè res gestæ vix à nobis explicari queant: porrò quotidianam eius cum Deo conuersationem, & animum celo semper intentum, nostræ scientiæ tenuitas nedum verbis exponere, sed nec expèdere satis potest. Graue certè existimabat & permolestum, tempus vllum Dei opere vacuum transigere: itaque orationi lectio, & lectioni semper oratio successit: & si quid accidisset, quòd illum ab oratione impedire videretur, semper tamen quæ iusta sunt agens, sine intermissione orasse censendus est, vt docet beatus Augustinus. Qui enim in diuino versatur officio, eius dicta factaque omnia pro oratione computantur. Vigiliarum usum moderatè agebat: abstinentiæ modum illum tenuit, vt quotidiana illi essent ieiunia, & refectio fatiæ fugiens: qua in re id obseruabat, vt iuxta beati Hieronymi sententiam, ita corporis frangeret appetitum, vt ad lectiones, & psalmodiam, & altaris pontificatusque ministeria vires non deficerent. Nihil enim prodest, vt ait idem Hieronymus, biduo triduoque transmissis vacuum portare ventrem, si pariter obruatur, si compensetur saturitate ieiunium. Illic mens repleta torpescit, & irrigata humus, spinas libidinum germinat. Quod vir Dei, vt diximus, in se cauere volens, eiusmodi ieiunij moderamen tenuit, quale Dominus in Euangelio, Iudæos arguens, quòd nec Iohannem ieiunantem, nec ipsum manducantem & bibentem susciperent, subindicat, dicens: Et iustificata est sapientia à filijs suis: ostendens filios sapientiæ intelligere, nec in abstinendo, nec in manducando esse iustitiam, sed in æquanimitate tolerandi inopiam: & in temperantia per abundantiam non se corrumperendi, atque opportunè sumendi vel non sumendi, quorum non usus, sed concupiscentia reprehendenda est.

Hierony. Epistola 22. ad Eustochium.

Ibidem.

Matth. 11. Hæc sunt verba Augustini, quæ in Euangelicarum lib. 2. cap. 11.

Quicquid etiam ad vsus & sustentationes pauperum beatæ memoriæ decessor eius instituerat, nulla id ex parte ipse abrogauit, sed curam & studium omne adhibuit, vt quæcunque in eos vsus deputata essent, non modò nullum ipsius temporibus caperent detrimentum, sed eius opera non nihil potius quotidie acciperent incrementi. Erat enim pro indigentium leuamine & solatio domus hospitalis in eius diocesi constituta, tam abundè rebus necessarijs atque subsidijs instructa, vt nullibi vel copiosius, vel prudentius id curatum sciamus. At verò etiam extra diocesin suam vbicunque esset, semper habebat à se quosdam institutos, qui erogandos pauperibus nummos in sacculis circumferrent: & ipse etiam in hunc usum ad zonam suam appensum habebat marsupium, vt si absente interdum suo eleemosynæ dispensatore, inops aliquis occurreret, ad manum haberet pecuniam, quam illi largiretur. Sollicitus enim hoc curare solebat,

bat, nè quis eiusmodi absque leuamento ab ipso discederet: & ad idem studium perpetua adhortatione suos inuitabat, ita dicens: Non debemus cunctanter opitulari egenis omnibus, quando quis eorum sit Christus, vel quando ille veniat ad nos, ignoramus. Simul autem, iuxta beati Gregorij admonitionem, etiam elemosynam verbi incessanter faciens, doctrinæ salutaris studio iugiter instabat, non immemor, dictum esse ab eodem sanctissimo pontifice, plus esse, verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere, quam ventrè morituræ carnis terreno pane satiare. Hac de causa libellum quendam, ex dictis huius sanctissimi Gregorij, lectori vtilem confecit, & sua manu descripsit: atque etiam epistolas aliquot plenas ædificationis ad diuersos composuit: è quibus vna est ad quandam Dei famulam, in monasterio degentem, ceterasq; sorores ibidem Domino seruientes. Hęc autem Christi ancilla, de qua loquimur, neptis erat venerabilis episcopi Lintuardi, cuius supra mentionem fecimus: qui se sancto viro omni deuotionis affectu deuinxit, & non modò ipse eius sanctitatis amator fuit, sed etiam omnes ad se quoquo modo pertinentes, illi commendare studuit: hanc præsertim, de qua agimus, ab infantia Deo oblatam, & in virginitate permanentem neptem suam, quæ etiam propria sua deuotione id promeruit, vt vnicâ dilectionis suæ filiâ vir sanctus eam appellare soleret. Quæ licet nomen suum vitandæ iactantiæ causa palàm nolit edicere, at nos tamen eam epistolam ad sacrarum virginû ædificationem, tacito eius nomine, cui specialiter scripta est, hinc inferemus, ita se habentem:

Charissimæ filiæ N. ceterisque virginibus & sponis Christi, Rembertus gregis Dei vilis seruulus, in Domino salutem. Frater Adalgarius, nupèr à vobis rediens, dixit mihi grauitè vos ferre, quòd paruitatis meæ literas rarò suscipiatis. Quod mihi emendare cupienti, quòd scribere debeam, nihil conuenientius occurrit, quàm vt vos de vestra sanctitatis commoncam proposito. Si ergò ad sublimissimâ gloriam peruenire vultis, omni virtute incorruptionem corporis ac spiritûs excolere debetis. Interiorem enim fortu ac pabulo puritatis, subministrari necesse est etiam exterioris hominis castitatem, camq; iugiter ad perseverantiam perpetuæ incorruptionis animari. Illæ nanque sunt veræ atque incorruptæ virgines Christi, non quæ metuunt, sed quibus non liber fornicari. Quod donum si per Dei gratiam adeptas vos senseritis, quanto magnæ estis, vt sancta monet scriptura, humiliatè vos in omnibus, & coram Deo inuenietis gratiam. Ea enim via peruenire debetis ad Christum Dominum & sponsum vestrum, quia ipse dixit: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Curandum itaque est, vt omni custodia mens seruetur à superbiam tumore: non enim ante oculos Dei vacuè transuolant cogitationes vestra. Intùs ergò videt Deus, quòd mentem eleuat: & idcirco foris permittit inualescere, quòd deponat. Dicit quippe per Osee contra Israëlitas Deus: Spiritus fornicationis in medio eorum, & Dominum non cognouerunt. Qui vt ostenderet, sicut dicit beatus Gregorius, quòd causa libidinis ex culpa prorumpat elationis, mox subdidit, dicens: Et respondebit arrogantia Israël in faciem eius: ac si diceret: Culpa, quæ per elationem mentis in occulto latuit, per carnis luxuriam in aperto respondebit. Proindè per humilitatis custodiam seruanda est munditia castitatis. Si enim piè spiritus sub Deo premitur, caro illicitè super spiritum non leuatur. Habet quippe spiritus commissum sibi dominium carnis, si tamen sub Deo recognoscat iura legitimæ seruitutis. Nam si authorem suum superbiendo contemnit, iure & à subiecta carne prelium suscipit. Hinc est enim, quòd longa continentia repente soluitur: hinc, quòd plerunquè vsque ad senium virginitas seruata vitiatur. Quia enim negligitur humilitas cordis, relictus iudex despicit etiam integritatem corporis: & quandoquè per apertum malum reprobos annunciat, quos dudum reprobos in occulto tolerabat. Nam qui diù seruatum bonum subito perdidit, apud semetipsum intùs aliud malum tenuit, ex quo aliud subito erupit, per quòd ab omnipotente Deo etiam tunc alienus extitit, quando se ei per munditiam corporis inharere monstrauit. Hęc ergò, filiæ, non ideò scribo, quòd in vobis quicquam de qualitate superbiam vel vanæ gloriæ cognouerim: sed quia vos opto in illarum consortio esse, de quibus legitur, quoniam sequuntur agnum, quocunquè ierit. Vbi multos cecidisse doleo, vos cautè ambulare desidero, optoque vt dicat vobis Dominus & sponus vester: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Itaque sequimini agnum in præceptis suis, vt ipso auxiliante illum sequi valeatis in æterna vita, cantando canticum, quòd nemo potest dicere, nisi chorus virgineus: quòd per-

Benignitas
in pauperesHomilia 6.
in Euange-
lia.Epistola S.
Remberti
ad sacras
virgines, in
qua nihil de
stylo muta-
tum est.Veræ vir-
gines.

Eccle. 3.

Matt. 23.

Osee 5:
Lib. 26. in
Iob. cap. 12.Ibidem
cap. 13.

Apoc. 14.

Cant. 4.

Lib. De sancta Virginitate, cap. 27. pulchrè explicauit beatus Augustinus, virgines adhortando: Pergite, inquit, sancti Dei pueri & puellæ, marces & foeminae, cælibes & innuptæ: pergite persequerantur in finem. Laudate Dominum dulciùs, quem cogitatis vberius: sperate feliciùs, cui seruitis instantiùs: amate ardentius, cui placetis attentius: lumbis accinctis & lucernis ardètibz expectate Dominum, quando veniat à nuptijs. Vos adferetis ad agni nuptias canticum nouum, quod cantabitis in citharis vestris: vtique tale, quale nemo potest dicere, nisi vos. Sic enim vidit vos in Apocalypsi quidam præ ceteris dilectus agno, qui discumbere super pectus Domini solitus erat. Ipse vos vidit duodecims duodena millia sanctorum citharædorum, illibata virginitatis in corpore, inuolata veritatis in corde. Sequimini agnum, quia & agni caro vtique virgo. Sequimini eum in virginitate cordis & carnis, quocunquè ierit. Quid enim est sequi, nisi imitari? de quo beatus Petrus, Christus, inquit, pro vobis passus est, vobis relinquens exemplum, vt sequamini vestigia eius.

Hanc sancti Remberti epistolam idcirco huc adscripsimus, vt possit videre lector, quantum ex Apostolica admonitione studium illi fuerit eius, quæ secundum pietatem est doctrinæ, & quam in ipsa doctrina potens fuerit etiam alios exhortari. Præterea autem legationis quoque suæ officium, quod ad prædicandum gentibus verbum Dei, primo quidem ab eius decessore susceptum, & deinde quodam successione iure quasi hereditarium illi obuenit, impigre executus est, ipse sanè per se, quoties per alias occupationes licuit, eidem legationi insistent: semper autem quosdam illi operi destinatos habens presbyteros, per quos & verbum Dei gentiles audirent, & solatium Christiani captiui acciperent: quique ecclesias longè à suæ sedis ecclesia remotas, quodque grauissimum erat, non sine magnis pelagi discriminibus adeundas, inuiseret. Quæ tamen discrimina ipse frequentius & abundantius subibat, ita vt sepe, quemadmodum de se quoque Apostolus dicit, naufragium fecerit: non raro in id periculi coniectus sit, vt prope modum cum eodem dicere potuerit, Nocte & die in profundo maris fui. Sed profecto aderat ei spiritus sanctus, qui in exterioris hominis corruptione, interiorem renouaret de die in diem, & spe futuræ beatitudinis omnia presentis vitæ aspera deliniret, & grauiam releuaret. Consolabatur enim cõtina meditatiõne sermonis Apostolici, quia non sunt condignæ passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ reuelabitur in nobis. Atque ita quæcunquæ fuerunt dura laboranti, mitescere solebant eadem propter Christum toleranti.

Studium S. Remberti in captiuis redimendis. Porro ad redemptionem captiuorum penè cunctis, quæ habebat, expensis, cum multorum adhuc apud infideles detentorum calamitatem cernere cogere, etiam sacri altaris vasa ob illos redimendos impendere non dubitauit: qua in re dum quibusdam minùs sublimiter intelligentibus non rectè fecisse videretur, quasi in alios vsus couerteret, quæ sacris essent deputata ministerijs, & à quodam interrogatus esset, cur id faceret, iusta ratione sciscitanti satisfaciens: Non ignoro, inquit, res ecclesiastici officij dignè tractandas, & sub magna obligatione ad hoc opus esse depositas: verum tamen plus est apud Deum, per eas subueniri captiuis Christianis in angustia constitutis, quam esse queat depositum eas custodiendi: cumque incumbit necessitas è duobus bonis alterum eligendi, altero carendi, præferendum est illud, quod est præstantius, & id quod inferius est, relinquendum. Vnde etiam ego, ait, cum nullum aliud suppetit consilium, non sum arguendus impietatis, si Christianum, qui filius Dei est, thesauris ecclesie redimo: quandoquidem semper inuenire possumus, quod ad vsum sacri ministerij sufficiat: irrecuperabilis verò damni est, si Christianus in captiuitatis afflictione deficiat. Exempli autem causa vnum aliquod eius factum commemoremus, in quo sanè non minùs potentia miraculi, quam misericordie opus effulsit. Cum venisset quandoque ad partes Sclauorum, vbi nouellam recens ad Christum conuersorum ecclesiam extructam habebat in loco, qui dicitur Slesuicum, vidit multitudinem Christianorum in catenis captiuam teneri: inter quas virgo quædam Deo sacrata vt eminens illum conspexit, tam genu flexendo, quam caput crebro inclinando, tum honorem illi exhibere, tum eius misericordiam pro suâ liberatione implorare videbatur: atque vt ipsam intelligeret esse Christianam, sublata altiùs voce, coepit cantare Psalmos. Tum Episcopus miseratione commotus, cum lachrymis rogabat Deum, vt illi opitularetur: ad cuius preces mox disrupta est catena, qua ad collum vincita tenebatur: nè tamen posset effugere, facile eam impediabant gentiles illi, inter quorum manus habebatur. At Episcopus pro
cius

eius ereptione anxius, detinentibus eam paganis, complura diuersi generis precia pro illa obtulit: verum illi nullam accipiebant conditionem, nisi eam solam, vt equum suum, quo ipse sedere consueuerat, ipsis daret. Quod ille vir pius & misericors non detrectans, & repente de equo desiliens, totum illum cum omnibus ad eum pertinentibus pro captiua dedit, redemptamque libertate donauit, potestatem illi faciens quod vellet abeundi, ex vno opere geminū suae laudis & virtutis monumentum relinquens, quod & efficacia orationis suae catenam cōfregit, & tam egregiū misericordiae opus declararit.

Cum autem Apostolus dicat, Seruum Dei oportet mansuetum esse ad omnes, ita se in vita sua gessit, vt eius aetate nullus inuentus sit, qui Mosaicum illud aequè atque ipse in se exprimeret, quod vir mitissimus esset super omnes, qui morabantur in terra. Interim tamen nonnunquam sine vilo mansuetudinis detrimento adedò in inquirendis vel discutiendis causis constans & immotus in sua permansit sententia, vt à nemine posset ab ea dimoueri. Quod autem nihil hoc mansuetudini eius detrimento attulerit, satis illud argumento est, quod contradicentibus ipsi nihil vnquam iracundae commotionis ostendit, nihil verbis asperis contra illos egit: sed familiaribus colloquijs & grata morum suauitate id apud omnes effecit, quod animo cōstituerat. Interrogatus verò à quodam familiarius, de sententiae suae immobilitate, vel cur à sententia sua se deduci non pateretur, haec respondit: Quaecunque vel agere vel omittere debeo, & quae mihi in posterum euentura sunt, ea ex visionibus domini ac decessoris mei Ansharij praedisco. Solent enim ille mihi apparens, ipsa sui vultus qualitate indicare, quo pacto rebus agendis me immiscere debeam: quicquid verò ex eius reuelatione percipio, non possum vlla dissimulatione negligere, quin illud executioni tradam.

Fertur verò etiam priscorum more sanctorum quaedam fecisse miracula, nempe cum in Suediam proficisceretur, non raro maris tempestatem suis orationibus sedasse, ceci cuiusdam oculos illuminasse, idque cum pontificali more illum sacro adhibito chrismate confirmaret: atque etiam quaedam regis filium dicitur à demone liberasse, cui quidem affirmationi illud adstipulari videtur, quod multis adstantibus episcopis ab ore demoniaci sepius hic clamor edebatur, Rembertum solum inter illos dignè suo functum esse officio, & ab illo se torqueri. Sed quia nostris temporibus, vt dicit Psalmographus, defecit sanctus, & diminutae sunt veritates à filijs hominum, nec facile admittitur, quenquam ex huius aevi viris talia fecisse, satis sit nos haec tenens demonstrasse, virum Dei Rembertum sanctitatis apprehendisse apicem, idque per illos virtutum gradus, quos in euangelio Dominus ad promerendam beatitudinem proponit: Beati, inquit, pauperes spiritu, & cetera quae sequuntur de octonario virtutum catalogo, quo per gratiam resurrectionis spei nostrae implenda perfectio significatur. Nec miracula illi defuerunt spiritualia, quae etiam nunc in Ecclesia fieri testatur beatus Gregorius, exponens illa Christi verba, Signa autem eos qui crediderint, haec sequuntur: In nomine meo demonia eiciant, linguis loquentur nouis, serpentes tollent, &c. quorum expositionem ex eodem sancto Doctore huc adscribere longum est, neque tamen necessarium, cum homilia illa, vbi haec explanantur, in promptu sit: ad quam etiam nos lectorem remittentes, coeptum de vita beati Remberti opus ad finem tandem perducere debemus: qui cum iam senio grauari coepisset, continui quoque pedum dolores ad molestiae augmentum illi accesserunt. Itaque primò apud gloriosum regem Ludouicum, quo commendante Episcopatum susceperat: ac deinde apud eius filios Ludouicum & Carolum hoc obtinuit, vt insignis vir Adalgarius, nouellae Corbeiae monachus, illi, vt supra diximus, adiunctus, ita in adiutorium ipsi confirmaretur, vt cum aliqua praepeditus esset aegritudine, ille posset circumire dioecēsin, adire placita, & quando exigeretur, in expeditionem vel ad palatium cum comitatu suo proficisci: nec multò post electio ipsi succedendi in illo confirmaretur, & per manus acceptionem inter consiliarios regis numeraretur, idque assente Abbate & fratribus monasterij eius, & sancta Synodo haec omnia approbante.

His ita gestis, deinceps tanquam à secularibus negocijs expeditior, omni instaurata magis ac magis augere coepit, quicquid antea boni exercuerat. Nec diu postea in hac vita durauit: cuius quidem obitus ita se fertur habuisse, vt nunc describemus. Anno penè integro ante suam à corpore migrationem quibusdam fidelibus amicis suis secretò indicauit, multa ipsi ostensa esse signa, è quibus colligeret atque praenòstet, se non diu in hac vita mansurum, eosque, quibus haec loquebatur, in corpore ulterius non esse visurum. Sunt autem,

Liberat captiuam Deo sacratam virginem.

2. Tim. 2.

Num. 12.

S. Ansharij saepe ei apparet.

Sacramentum Confirmationis sanat caecum.

Psal. 11.

Matth. 5.

Marc. 16.

Homil. 29. in Euangelia

Mortem suam praedicit.

Viso illi
oblata.

autem, inquit, in his quædam eiusmodi præſagia, quæ mihi alijs patefacere non licet: at tamen viſionem hac nocte mihi oblatam vobis referam, qua de ceſſum meum evidentiſſimè mihi præſignificatum intelligo. Videbatur mihi, quòd in templo quodam, firmiſſimo muro per medium interſepto, ego ex vna parte conſiſterem, ex altera verò teneretur dominus & deceſſor meus Anſcharius: quòdque ego innumerabilem viderem multitudinem vtriuſque ſexùs: more eorum, qui aliquid ſolent inquirere, hac illacque ſe vertentem, nec quicquam ex ijs, quæ quærebat, inuenientem: porrò dominum Anſcharium ex illis ſciſcitantem quid quæreren, ipſos autem annulum meum ſe quærere reſpondentes: at denuò illum dicentem, vt ceſſarent annulum quærere, quandoquidem ipſe ſecum illum eſſet habiturus. Hæc dum quibuſdam, vt diximus, narraret dominus Rembertus, ex hoc multiſque alijs indiſijs ſe certum affirmavit, quòd eo ipſo anno abiturus eſſet è corpore. Vt autem memoria eius audientium animis per verba, quæ recedens diceret, fortiùs imprimeretur, ſalutares eis exhortationes, vt etiam eos optare nouerat, propoſuit, verbis eius non mediocri ædificationis gratia affluentibus. Poſteà autem eis valedicens, diſceſſit ab eis, nec vlteriùs, vt prædixerat, cum in carne viderant. Vt verò ſomnium hoc, quòd iam retulimus, evidenti effectu in eius obitu, ſicut ipſe quoque intellexerat, completum ſit, eo loco congruè enarrabimus, vbi dicendum erit, quemadmodum ſancta anima eius in cælum ſubleuata ſit, & corpus eius ſepulturæ mandatum.

2. Cor. 12.
Sacram Vn-
ctionem &
Euchariftiã
moriturus
accipit.

Iraq; duodecimo ante obitum ſuum die ad Bremſem eccleſiam perueniens, eodem die morbo correptus eſt: quo per ſingulas horas ingraueſcente, ille ſemper pſalmodijs & ſacris lectionibus intentus, ſeſe ad futuram ex hac vita emigrationem ſolicite præparabat. Quanuis autem languoris immanitas corporis vires omni robore deſtitueret, at tamen animo ſemper inuictus, Apoſtolicam illam præſe ferebat fortitudinem, de qua ille dicit: Quando infirmor, tunc fortior ſum & potens. Septimo autem ante obitum die miniſterium ſacræ vnctionis cum oleo ſancto exhiberi ſibi præcepit vnà cum cõmunionem corporis & ſanguinis Domini: cuius cõmunionis ſalutare remedium ad ſupremum uſq; ſpiritu quotidie percepit. Cumq; iam migraturus eſſet è mundo, cõuocatis præbyteris & vniuerſis fratribus, veniã ſibi dari petijt eorum omnium, quibus fortaiſis quenquam illorum offendiſſet: cumque ipſe vicifiſim condonãſſet omnibus, quicum quocunque modo leſiſſent, eiſque à Domino veniam precatus eſſet, percepto corpore & ſanguine Domini, ſanctam emiſit animam.

Exit è vita.

Matt. 25.

Vuilehadus primus
Epiſcopus
Bremenſis.

Tum verò incredibilis omnium gemitus ſubſecutus eſt, inprimis pauperum & egenorum, has inter lachrymas voces emittentium: Væ nobis ſancte pater: quomodo iam poſt te inueniemus alium, tuis eleemoſynis in victu & veſtitu hætenus ſuſtentati? à quo deinceps hæc conſequi merebimur? Tibi autem Chriſte, aiebant, ſupplicamus, vt anima famuli tui ſentiat te nunc memorem dictorum tuorum, quibus promittere dignatus es mercedem illis, qui vni ex minimis tuis aliquid ſolatij impenderent. Ipſe autem vir Dei cum adhuc viueret, humilitatis ſtudio præcepit, nè in tẽplo ſepeliretur. Quod eius præceptum cum tranſgredi non auderent fratres eccleſiæ illius, ſepeliẽrunt cum extra baſilicam prope tumbam ſancti Vuilehadi extra orientalem eccleſiæ murum. Porrò ſepulcrum eius ſanctus Adalgarius, de quo iam crebrò antè diximus, qui etiam illi in epiſcopatu ſucceſſit, de ſuper extructo, atque in honorem ſancti Michaëlis, ſanctorumque martyrum Stephani & Viti dedicato oratoriolo adornauit. Atque ita impleta eſt viſio memorata, quòd dominus Anſcharius & ipſe intra vnã quidem eccleſiam cõtinerentur, ſed interiecto muro à ſe inuicem ſciungentur. Eſt enim iam dictum oratoriolum ita illi antiquæ eccleſiæ coniunctum, vt non niſi muro, ad Orientem extructo, ab hac in illud aditus præcludatur. In ipſo autem, vt diximus, nouo oratoriolo ſepultura datus eſt dominus Rembertus: porrò in veteri eccleſia dominus Anſcharius requieſcit. Et hoc eſt, quòd ille in viſione dixiſſe videtur, quòd annulũ domini Remberti ſecum habiturus eſſet: his verbis indicans, quòd dominus Rembertus, iam fide & bona operatione perfectus, non multò poſt ipſi coniungendus eſſet, tam in monumenti vicinitate, quam in beatæ requiei, quæ in cælis eſt, feliciffima perceptione, ſicut olim ex diuini ſpiritus reuelatione illi prædixerat. Per annulum enim, fides ſignificatur, qua nobis imago Dei imprimitur: & quia ille ſolet ad manuum, quibus operatio deſignatur, ornamentum adhiberi, rectè nimirum per hoc oſtenditur, ornamento fidei bonum opus ſemper inſe

in esse debere: quod cum dominus Rembertus in sua conuersatione ipsius curæ commissis semper exhiberit, non incongruè in ipsa futura mortis eius præsignificatione multitudo plebis ostensa est, annulû eius inquirentis: qua re id utique significatum est, tempore obitus illius eos, qui illi commissi fuerant, anxie id desideraturos, ut exemplis in illo perceptis longiori spatio perfrui mererentur. Sed ut id non impetrarent, tempus posebat requiei illius, quam Episcopus Anselmius innuere voluit, cum plebem ab inquirendo annulo compescuit, dicens quod secum illum habiturus esset. Est verò super eius sepulcrum lampas lignea suspensa, ut perpetuum in illa lumen haberetur. Sub illa verò lampade in sepulcri superficie quoddam erat velamen expansum, in quo fertur præclarum sanè contigisse miraculum: quod quidem, quatenus ex referentium narratione, vel memoria vel intellectu retinemus, hoc pacto euenisse constat: Nocte quadam illa conflagrârat, & primò non pauca inde decidebant prunæ in velum memoratum, atq; mox tota in illud lampas ruit, & in ipso velo ita penitus combusta est, ut velo prorsus nullam attulerit lesionem: quod nulli dubium esse debet ob declaranda merita fidelis serui sui Christû fecisse, qui cum patre & spiritu sancto viuât & regnat Deus per omnia secula seculorum, Amen.

Miraculum
ad eius se-
pulcrum.

MARTYRIUM SANCTI ET GLORIOSI

Martyris Isidori, Authore Simeone Metaphraste.

Vm venerandam & diuinam doctrinam Domini nostri Iesu Christi, ijs datam, qui ipso sunt digni, diligenter & vtiliter esse secutus diuinus & venerandus martyr Christi Isidorus, & se per diuinas scripturas & Christi mandata omni ex parte munisset, animo fuit præclare stabilitus, spiritu confirmatus, corpore corroboratus: & fuit diuina quadam motus æmulatione in eos, qui carnem ante ipsum exuerant, & martirium pro Domino susceperant, aduersus tentationes seipsum exercens, afflictionesq; & minas tyrannorum. Sciebat enim, quod fuerat prædictum à diuino ore Domini nostri & seruatoris Iesu Christi magni Dei: nempè, quòd

5. FEBRUAR.

S. Isidorus
seipsum
egregie cõs-
firmat &
munit.

Ioan. 12.

qui diligit animam suam, perdet eam. Quocirca fidem tenens omnino immobilem, & conseruans thesaurum fidei immobilem, acquirens sibi salutem & infractam portans confessionem, Deo ostendit cor integrum: eratq; omnino à reprehensione alienus, iustus, pius & in omnibus perfectus. Non erat enim in eo macula aut indecorum aliquid, aut instabile: non vitium, nò malitia, nec quæ ex maligno sunt mala, eius mentem reddiderunt improbam, sed moderatè & piè cum honestate & temperantia suã vitam conseruans, purè viuebat & citra reprehensionem.

Integritas
vitæ eius.

Accidit autem, ut in Chio insula essent naues cuiusdam Numerij, qui ducebat exercitum, quomodo ei iusserat Decius tyrannus. Erat verò in primis venerandus & gloriosus martyr Christi Isidorus ex ciuitate magni nominis Alexandria: qui locum quidem tenebat Optionis, non idem autem sentiebat, quod gentiles, qui erant in Aegypto, qui errorem colebant ex fabulis: sed colebat & adorabat Deum viuum, qui est Dominus vitæ & mortis, nec ei persuaderi poterat, ut sacrificaret simulacris, neque attendebat edicta Decij Imperatoris. Hunc ergò sanctum Isidorum, apud Ducem exercitûs Numerium accusans quidam, nomine Iulius, qui locum tenebat Centurionis, ei renunciauit omnia, ut qui inuidia motus esset aduersus martyrem, & ei dicit: Notum tibi sit domine mi, quòd Isidorus dijs non sacrificat, neque vllam ducit rationem sanctorum sacrificiorum: neq; inducit in animum, ut pareat Imperatori Decio. Iube ergò eum duciente vestram potestatem & interrogari.

Patria &
munus.

Hec cum audisset dux exercitûs Numerius, iussit eum statim sibi tribunali. Cum is autem adfuisset, dixit ei: Quod est nomen tuum? Sanctus verò respondens, dixit: Vocor Isidorus. Dixit Numerius dux exercitûs: Tu es, qui magnis & pijs legibus Decij Imperatoris non credis, & non vis sacrificare dijs? Dixit sanctus Isidorus: Quinam enim sunt dii vestri, aut quid sunt, ut ego quoque ijs sacrificem? Non sunt simulacra surda & cæca, & nullo sensu prædita? Dixit Numerius: O malâ & improbam huius viri mentem. Re vera dignus

Sistitur cor-
ram tribus
nali.